

Sex & Samfund

- VIGTIGERE END NOGENSINDE

**SEKSUEL TRIVSEL
ØNSKEBØRN
INGEN SEXSYGDOMME**

ÅRSBERETNING 2006

Udgivet af:
Sex & Samfund
Rosenørns Allé 14, 1. sal
1634 København V
Tlf.: +45 33 93 10 10
Fax: +45 33 93 10 09
E-mail: info@sexogsamfund.dk
Giro: 5000 688
www.sexogsamfund.dk

Foto: Sex & Samfund, IPPF m.fl.

Redaktionen afsluttet 29. marts 2007

Redaktion:
Michael G. Madsen
Bjarne B. Christensen

Grafisk design: Line K
Tryk: Jørn Thomsen A/S, Kolding

Indhold

Leder: Et indlysende valg - men desværre ikke for alle	side 3
Organisation	side 4
Regnskab	side 5

Det nationale arbejde i Danmark

– Bliver seksuel sundhed et sort hul i den fremtidige forebyggelse? . . .	side 6
– Sex & Samfunds historie år for år	side 6
– Seksualundervisning pr. hjemmeside	side 8
– Flere end nogensinde bruger Sex & Samfunds tilbud	side 9
– Undskyld, hvordan går man på biblioteket?	side 10
– Kurser for sundhedsplejersker blev en stor succes	side 10
– Et pust fra dengang frisindede blev fængslet	side 11

Det internationale arbejde

– Seksuel sundhed – en vej ud af fattigdom	side 12
– Turbo på fortalerarbejdet	side 13
– Tværpolitisk Netværk en realitet	side 14
– Nul sex – ikke den rigtige vej frem	side 15
– Fra 1. til 2. fase i Vietnam og Sydasien	side 16
– Halvvejs i Uganda	side 17

Ungegruppen	side 18
IPPF	side 19
5 skarpe til formanden	side 20

50-års jubilæet

Sex & Samfunds jubilæumsår blev skudt i gang på jubilæumsdagen 4. februar med et arrangement på Medicinsk Museion i København. Her var to tidligere og den nuværende formand til stede. Fra venstre ses Mogens Osler, Hanne Risør og Christian Graugaard med foreningens stifter, Agnete Bræstrup, på maleriet i baggrunden.

Et indlysende valg - men desværre ikke for alle

Egentlig burde det være indlysende: Hvis uønskede graviditeter og seksygdomme hvert år koster millioner af menneskeliv og milliarder af kroner, hvis landes økonomier tvinges i knæ, fordi en stor del af befolkningen er smittet med hiv, og hvis millioner af kvinder ikke har basale menneskerettigheder som adgang til seksuel selvbestemmelse, fri abort og prævention – ja, så er der både økonomisk, menneskelig og demokratisk ræson i at øge indsatsen for seksuel sundhed i verden.

I 2006 fyldte Sex & Samfund 50 år – og desværre er ovenstående stadig langt fra indlysende for alle, hverken herhjemme eller i udlandet. Alligevel gik det på mange måder den rigtige vej i foreningens jubilæumsår. F.eks. var det et syvmileskridt, at Folkeetinget – med foreningen som sekretariat – fik sit eget Tværpolitiske Netværk for Seksuel Sundhed. Og det var yderst glædeligt, at seksuel og reproduktiv sundhed blev opprioriteret i den danske udviklingsbistand, selv om den samlede bistand er faldet.

Der er hårdt brug for den slags fremskridt, for de seksuelle rettigheds- og sundhedsdagsordner er under pres i mange lande af politiske, religiøse og økonomiske årsager. Hvis udviklingen skal vendes, er der behov for et intensivt fortalerarbejde både lokalt, regionalt, nationalt og internationalt. Befolkningerne i udviklingslandene skal støttes i at tale for deres egne rettigheder, og derfor var det glædeligt, at to af Sex & Samfunds tre internationale projekter fik fornyet deres bevillinger i 2006.

Også herhjemme var den seksuelle sundhed under pres i 2006: Flere og flere unge smittes med seksygdomme, og folkeskolernes seksualundervisning fungerer langt fra tilfredsstillende. Hertil kommer, at det seksuelle frisind hele tiden må holdes ved lige – der er brug for en solid opposition imod de nypuritanske strømninger vestfra.

Men heldigvis har Sex & Samfund også i jubilæumsåret været på forkant med udviklingen. Nye hjemmesider om seksygdomme og seksualundervisning så dagens lys, og vi er fortsat et troværdigt videnscenter for både fagfolk, beslutningstagere og almindelige borgere. Samtidig brugte vi store ressourcer på at forberede kommunerne på deres nye, vigtige forebyggelsesopgaver i forbindelse med kommunalreformens ikrafttræden

1. januar 2007. Og på at få staten til at øge de økonomiske bevillinger, så der også fremover er midler til at arbejde seriøst for seksuel sundhed i Danmark.

Så selv om Sex & Samfund nu er blevet en midaldrende organisation, står vi i dag stærkere rustet til at arbejde for seksuel sundhed end nogensinde før. Både nationalt og internationalt er vore aktiviteter i markant vækst. Der lyttes til os, og vi udvikler løbende nye, værdifulde netværk. Vi bliver hørt og taget med på råd. Vores mening tæller.

Så det er med sindsro og arbejdsiver, at vi har taget hul på et nyt halvt århundrede.

Bjarne B. Christensen
Generalsekretær

Christian Graugaard
Bestyrelsesformand

Organisation 2006

Da Sex & Samfund blev stiftet i 1956, gjaldt det arbejdet for fri abort, obligatorisk seksualundervisning i folkeskolerne og oplysning om prævention. I dag – 50 år senere – har vi udvidet vores arbejdsfelt til hele verden og arbejder med alle emner, der relaterer sig til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR).

Sex & Samfund arbejder for:

Seksuel trivsel – Vi arbejder for en verden, hvor mennesker udnytter seksuallivets muligheder til at få et rigere liv i overensstemmelse med lyst og behov og i respekt for andres.

Ønskebørn – Vi arbejder for en verden, hvor mennesker selv beslutter om, og hvornår de vil have børn.

Ingen seks sygdomme – Vi arbejder for en verden, hvor menneskers livskvalitet ikke forringes af seks sygdomme.

Sex & Samfund takker for økonomisk støtte fra:

Center for Forebyggelse, Sundhedsstyrelsen, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Folkesundhed København, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Tips- og Lottomidlerne, Roskilde Amt, Vestsjællands Amt, Fyns Amt, Sønderjyllands Amt, Ribe Amt, Ringkøbing Amt, Vejle Amt, Nordjyllands Amt, Storstrøms Amt, Danida, The William and Flora Hewlett Foundation, Bill & Melinda Gates Foundation, The International Planned Parenthood Federation samt de mange personer og organisationer, der gennem medlemskab har støttet Sex & Samfund.

Sex & Samfunds bestyrelse

- Læge og seksualforsker *Christian Graugaard* (1) (bestyrelsesformand)
- Konsulent *Bjarne Rasmussen* (2)
- Leder af Lysthuset *Carsten Borup* (3)
- Seksualterapeut *Pia Struck* (4)
- Sundhedsredaktør og Master of International Health *Jeffrey Victor Lazarus* (5)

- Læge *Clas Winding*
- Sygeplejestuderende *Lene Stavngaard* (6)
- Cand. theol. og fhv. medlem af EU-Parlamentet *Ulla Sandbæk* (7)
- Antropolog *Catrine Christensen* (orlov)
- *Jacob Elan Hicks* (suppleant)

Sex & Samfunds præsidium

- Professor dr. med. *Mogens Osler*
- Praktiserende læge *Hanne Risør*
- Sygeplejerske og antropolog *Lise Kaalund Jørgensen*
- Fotograf *Henrik Saxgren*
- Professor, overlæge, dr. med. *Preben Hertoft*
- Politiker *Helle Degn*
- Direktør for Institut for Menneskerettigheder *Morten Kjærum*
- Dr. med. *Halfdan Mahler*
- Forfatter *Hanne-Vibeke Holst*
- Journalist og forfatter *Lone Kühlmann*
- Tidl. medlem af EU-Kommissionen *Poul Nielson*

Repræsentantskab

Sex & Samfunds repræsentantskab består af individuelle medlemmer samt følgende organisationsmedlemmer:

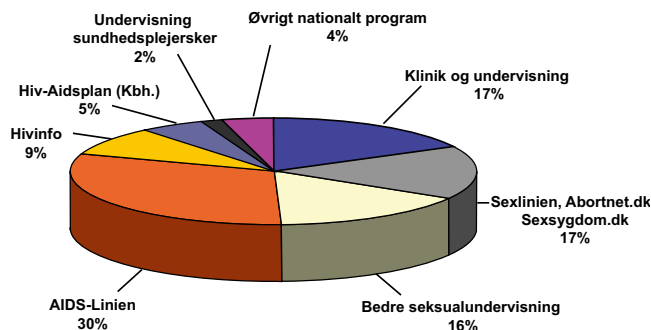
- *AIDS-Fondet*
- *BUPL, Forbundet for Pædagoger og Klubfolk*
- *Center for Sex & Sundhed*
- *Danmarks Apotekerforening*
- *Dansk Demografisk Forening*
- *Dansk Forening for Klinisk Sexologi*
- *Dansk Kvindesamfund*
- *Dansk selskab for almen medicin*
- *Dansk Selskab for Børnesundhed*
- *Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi*
- *Dansk Sygeplejeråd*
- *Dansk Socialrådgiverforening*
- *Danske Kvindelige Lægers Forening*
- *De Glade Muskler*
- *Den Alm. Danske Jordemoderforening*
- *Den Alm. Danske Lægeforening*
- *HIV Danmark*
- *Foreningen for ledere af Sundhedsordninger*
- *Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske*
- *Landsforeningen Ungdomsringen*
- *Lysthuset, Århus Amt*
- *Mødrehjælpen af 1983*
- *Projekt Janus*
- *SMIL København*
- *Støttecenter mod Incest*

Regnskab 2006

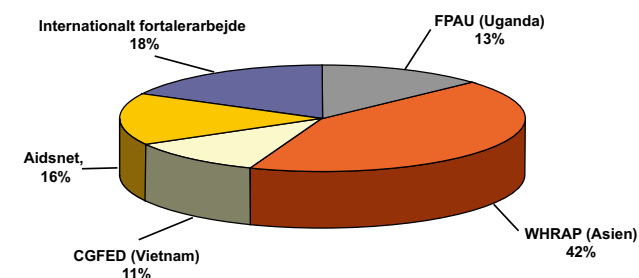
2006 blev et økonomisk godt år for Sex & Samfund. Foreningens aktiviteter beløb sig til 22,4 mio. kr., hvilket var en stigning på 15% i forhold til 2005 og det højeste i foreningens historie. Indtægterne modsvarede udgifterne, således at foreningens ordinære driftsresultat balancerede med et overskud på 18.702 kroner. Med de finansielle renteindtægter og udbytter giver det samlede driftsresultat et overskud på 292.490 kroner. Foreningens egenkapital udgjorde ultimo 2006 9,1 mio. kr.

Grafikken på siden illustrerer fordelingen af indtægter og udgifter på forskellige aktiviteter og donorer. I 2006 udgjorde det nationale program næsten 50% af foreningens aktiviteter. Det internationale tegnede sig for 38% og information for 6%, mens administration lå på 7% af udgifterne. Som det fremgår af søjlerne for omsætningen 1997-2006, har Sex & Samfund mere end tredoblet sine aktiviteter i perioden. Desuden er det lykkedes at fastholde de senere års lave administrationsprocent. Det nationale arbejde har alle årene tegnet sig for mellem halvdelen og to tredjedele af foreningens aktiviteter, mens det internationale har haft den relativt største vækst fra at udgøre 12% til i dag 38% af foreningens omsætning.

Aktiviteter - Nationalt program

Aktiviteter - Internationalt program

Medlemstallet blev tredoblet

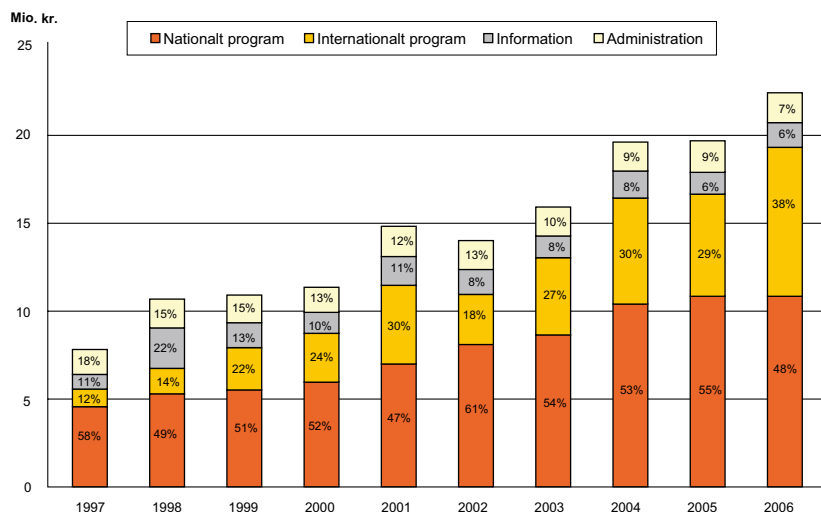
Sex & Samfund gennemførte i slutningen af september 2006 en direct mail kampagne for at hverve flere medlemmer. Det lykkedes over al forventning, idet der strømmede så mange nye medlemmer til, at medlemstallet på få uger blev tredoblet.

Foreningen arbejder løbende på at udvide medlemstilgangen, som er med til at give Sex & Samfund en bred, folkelig

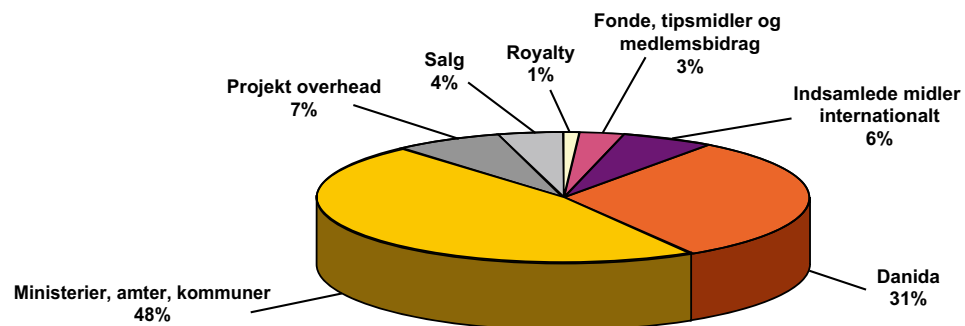
berøringsflade i Danmark og en stærk position som fortaler for seksuel sundhed.

- Det er der brug for. De problemer, der i 1956 førte til foreningens stiftelse, er langt fra løst. Hvis folk synes, der er brug for fortsat og øget opmærksomhed omkring seksuel sundhed og rettigheder, er en af måderne at blive medlem hos Sex & Samfund, siger generalsekretær Bjarne B. Christensen.

Udvikling i omsætning 1997-2006

Indtægter 2006

Bliver seksuel sundhed et sort hul i den fremtidige forebyggelse?

Kommunerne mangler både planer omkring det forebyggende arbejde for seksuel sundhed og penge til at udføre dem for. I stedet koncentrerer de sig om de store folkesygdomme.

Meget tyder på, at seksuel sundhed risikerer at blive et forebyggelsespolitisk sort hul i fremtiden. I dag er forebyggelsen mangelfuld og med plads til store forbedringer. Sex & Samfund dokumenterede dette i en undersøgelse i 2005 for Sundhedsstyrelsen, som viste, at den nuværende seksualundervisning er ujævn og tilfældig, at kun de færreste seminarer tilbyder kurser på området, selv om seksualundervisningen har været obligatorisk i folkeskolen siden 1970, og - måske mest alarmerende - at 9 ud af 10 lærere er utilfredse med den nuværende undervisning i faget.

Derfor lagde Sex & Samfund i 2006 mange kræfter ind på at sikre, at de nye kommuner, der 1.1.2007 overtog ansvaret for den primære forebyggelse af seks sygdomme og uønskede graviditeter, var klar til at prioritere indsatsen. Desuden søgte vi at sikre centrale forebyggelsesmidler til at kunne opprioritere forebyggelse både centralt og lokalt. En opgave der skulle vise sig ikke at være helt enkel.

Kommunerne nedprioriterer seks sygdomme

Den 9. januar samlede Sex & Samfund det gamle, amtslige forebyggelsesnetværk, Sundhedsstyrelsen og alle de primære aktører til en workshop på Hotel Nyborg Strand. Målet var at finde ud

af, hvordan kommunerne kunne bygge videre på de eksisterende erfaringer. Det hele blev samlet til et idékatalog, som senere på året blev sendt ud til samtlige kommuner.

Det skulle vise sig, at seksuel sundhed generelt lå lavt i de nye kommuners bevidsthed. På KLs sundhedskonference d.10. januar var signalerne fra alle sider, at kommunerne skulle koncentrere sig om de store folkesygdomme - kost, rygning, alkohol og motion (KRAM). Mindre profilerede forebyggelsesområder som seksuel sundhed syntes næsten glemt og som noget, der kom langt nede i prioriteringen. På konferencen søgte Sex & Samfund at sikre seksuel sundhed en plads. Vi pegede bl.a. på det faktum, at 20-25 pct. af alle unge har haft en seks sygdom, inden de fylder 25 år, at op mod 50.000 18-25-årige anslås at være smittede med klamydia, at antallet af aborter blandt unge stiger, og at antallet af hiv/aids-smittede i Danmark aldrig har været højere.

Ifølge idékataloget bør en kommunal politik på området bl.a. slå fast:

- At alle unge i kommunen skal have en kvalificeret seksualundervisning.

- At alle unge også efter folkeskolen skal modtage relevant information om prævention, seks sygdomme og abort.

- At der gøres en særlig indsats for personer med anden etnisk baggrund end dansk.

Flere penge til forebyggelse

Hvis kommunerne skal lave en ordentlig forebyggelsesindsats på det seksuelle område, er det imidlertid ikke nok at have ideer og planer. Der skal også være penge til at føre dem ud i livet.

Hen over sommeren 2006 satte Sex & Samfund derfor fokus på de centrale politiske og økonomiske rammer for at forebygge usikker sex. Foreningen foreslog partiernes sundhedsordførere, at staten gav kommunerne mulighed for at søge midler, der er øremærket til seksuel sundhed, ligesom man ser det inden for andre områder som f.eks. kost, overvægt, motion og fysisk aktivitet.

Helt konkret argumenterede Sex & Samfund for, at den hidtidige offentlige indsats på området fordobles fra 20 til 40 mio. kroner om året - et lille beløb sat i forhold til, at seks sygdomme hvert år koster 300 dødsfald i Danmark og en merudgift på knap

Sex & Samfunds historie år for år

1956: Den 4. februar stiftes Foreningen for Familieplanlægning (FF) på initiativ af Kvindelige Lægers Klub (KLK) og KLK's formand, Agnete Bræstrup, bliver formand for den nye forening. Foreningens mål er at fremme oplysning og forskning vedrørende familieplanlægning - herunder udbrede kendskabet til prævention.

1958: I samarbejde med Københavns Kommune åbner FF sin første præventionsklinik på Nørrebro i København. Siden følges det op med klinikker i Gladsaxe, Rødovre, Hvidovre og på Amager. Samme år udsender FF sin første pejs, "I anledning af den lykkelige begivenhed".

1967: FF's sekretariat flytter til selvstændige lokaler på Aurehøjvej 4 i Hellerup.

1961: Agnete Bræstrup får sæde i den ministerielt nedsatte Seksualoplysningskommission.

1969: Agnete Bræstrup bliver præsident for International Planned Parenthood Federation (IPPF), og FF's internationale aktiviteter udbygges.

1970: Seksualundervisning bliver obligatorisk i de danske folkeskoler.

1971: Klinikkerne i Gladsaxe, Rødovre og Hvidovre lukker på grund af økonomiske problemer.

1973: Der indføres fri abort i Danmark indtil 12. uge.

1977: Skoleklassebesøg bliver en væsentlig del af opgaven for de to resterende klinikker på Nørrebro og Amager.

300 mio. kroner i sundhedsvæsenet. Disse penge skulle så indgå i en særlig pulje for seksuel sundhed.

Selv om forslaget blev rigtig godt modtaget af politikerne, er det desværre ikke omsat til politisk handling endnu. Til manges overraskelse – også blandt adskillige politikere fra regeringspartierne - blev der således ikke afsat ekstra midler i finansloven for 2007 til at forbedre den seksuelle sundhed.

Men Sex & Samfund gav ikke op. Den 8. november 2006 fik foreningen foretræde for Folketingets Sundhedsudvalg, der var meget interesseret i forslaget. Mødet førte til, at Sundhedsudvalget bad indenrigsminister Lars Løkke Rasmussen om to ting: Dels om at indhente oplysninger fra samtlige de nye kommuner om, hvilke planer de har i forbindelse med oplysning om seksuel sundhed. Dels hvad han mener om Sex & Samfunds forslag. Vi afventer stadig ministerens svar.

Sex & Samfund vil også i 2007 argumentere for flere bedre politikere og flere midler til det forebyggende arbejde. Behovet bliver ikke mindre af, at den såkaldte Aborthandlingsplan, der siden 2000 har finansieret mange væsentlige, forebyggende aktiviteter – Såsom Sexlinien for Unge, Abortnet m.fl., udløber den 31. december 2007, og at disse projekter derfor er lukningstruede.

Sagt af politikerne om Sex & Samfunds forslag...

– Meget tyder på, at kommunerne kunne have brug for en økonomisk pulje, som de kan søge penge fra til f.eks. supplerende seksualundervisning og andre initiativer, der skal forebygge seks sygdomme.

Helle Sjelle (K)

– Indsatsen må ganske enkelt ikke svækkes på dette område. Hvis kommunerne ikke allerede er klar over det, så vil det på længere sigt ramme dem på pengepungen, hvis de nedprioriterer den seksuelle sundhed.

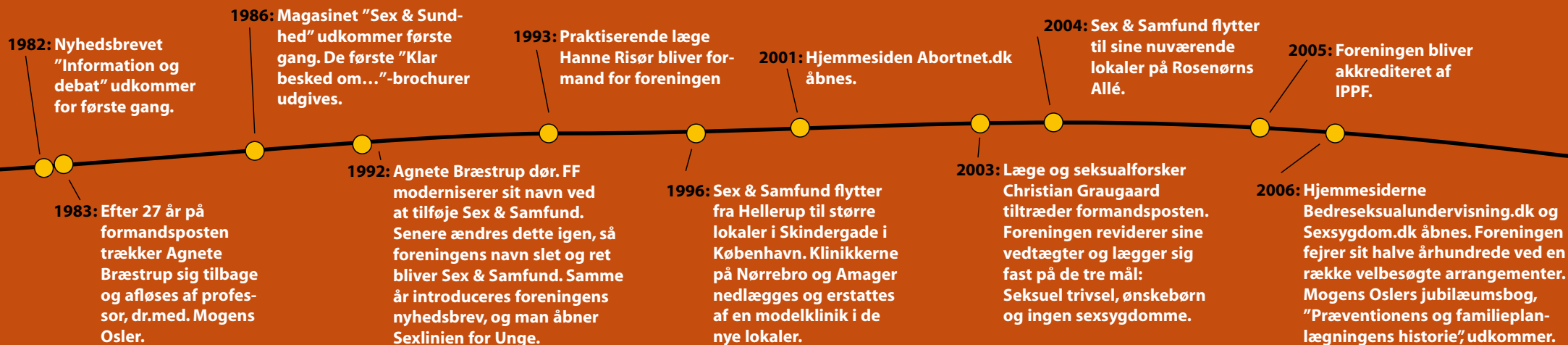
Birgitte Josefsen (V)

– Som ansvarlige sundhedspolitikere har vi ingen grund til at være stolte af os selv. Vi burde selvfølgelig have afsat ekstra penge til indsatsen mod seks sygdomme og uønskede graviditeter med virkning fra 1. januar 2007. Sådan noget skal der handles på med det samme.

Lone Møller (S)

– Kommunerne skal indtænke sundhed i deres sundhedsplaner og i deres konkrete arbejde, og jeg går ud fra, at kommunerne allerede er blevet kompenseret økonomisk for alle nye opgaver på forebyggelses- og sundhedsfremmeområdet.

Birthe Skaarup (DF)

Seksualundervisning pr. hjemmeside

Med åbningen af www.bedresekualundervisning.dk skabte Sex & Samfund Danmarks førende, faglige forum på området.

Det var ikke tilfældigt, at Sundhedsstyrelsen i 2005 bad Sex & Samfund om at kortlægge seksualundervisningen i Danmark. Lige fra begyndelsen i 1956, har seksualundervisning om bl.a. seks sygdomme og prævention nemlig været en af foreningens hjørnesøjler.

Derfor var det heller ikke tilfældigt, at Sex & Samfund kom med et udspil, da kortlægningen viste, at lærerne efterspurgte gode materialer og konkrete informationer om, hvordan de tackler seksualundervisningen.

Den 1. februar blev foreningens nye datter-hjemmeside www.bedresekualundervisning.dk lanceret. Som navnet antyder, handler det om at forbedre undervisningen, synliggøre faget og skabe øget faglighed omkring det, så det ikke længere blot er en gøgeunge i folkeskolen og på lærerseminarerne.

Designet har lige fra starten taget hensyn til lærernes ønsker. Der er lagt stor vægt på det pædagogiske, materialet er let tilgængeligt, og det hele er krydret med konkrete temaer om bl.a. undervisning af etniske grupper, pornografi og homoseksualitet.

Kan hente erfaringerne fra sig selv

En stor styrke ved www.bedresekualundervisning.dk er synergien mellem hjemmesiden og Sex & Samfunds egen undervisning. Alene i København underviser foreningen årligt over 5.000 7.-10.-klasser elever, og det er bl.a. erfaringerne og metoderne fra denne undervisning, der bliver givet videre på hjemmesiden. På samme måde bliver temaerne først "prøvekørt" af Sex & Samfunds egne undervisere, inden de beskrives på siden.

www.bedresekualundervisning.dk fik hurtigt en hovedrolle som det førende, faglige forum på området – også for foreningens undervisere. På den måde indgår den også naturligt i profileringen og markedsføringen af Sex & Samfund, ligesom den er med til at skabe gensidig feedback og inspiration omkring seksualundervisningen både for os selv og brugerne.

Siden starten har www.bedresekualundervisning.dk haft 70-120 besøgende om dagen, hvilket er yderst tilfredsstillende i forhold til den snævre målgruppe. Desuden viser målinger, at de besøgende i snit er hele ni minutter på sitet og inde på mange af de enkelte sider.

Førlig om en ny læreruddannelse

Det var et stort fremskridt for den seksuelle sundhed og det forebyggende arbejde, at der i 2006 blev indgået et forlig om en ny læreruddannelse. Det betyder bl.a., at det fra efteråret 2007 er obligatorisk for seminarierne at udbyde en del af de kurser, som før var frivillige – herunder faget "Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab". Sex & Samfund har løbende bidraget med ideer til læseplansudvalget og på den måde sat adskillige fingeraftryk i den endelige version. Spørgsmålet er nu, om seminarierne har de nødvendige ressourcer til at klare udfordringen, og Sex & Samfund har derfor tilbudt at hjælpe dem i 2007 med at løfte opgaven og få seksualundervisningen på skemaet.

Sex & Samfunds undervisning

Sex & Samfunds seksualundervisning bygger på følgende grundprincipper:

- Anonymisering – de unge taler ikke om deres egne oplevelser.
- Dialogbaseret undervisning.
- Udgangspunkt i elevernes spørgsmål.
- Almindeliggørende ungdomssyn – vægten lægges på, hvordan de unge i Danmark lever i almindelighed frem for det ekstreme.

Flere end nogensinde bruger Sex & Samfunds tilbud

Sex & Samfunds hjemmesider og undervisning var mere besøgte end nogensinde før i 2006 – og en ny hjemmeside om sexsygdomme så dagens lys.

Det nationale arbejde i Sex & Samfund havde fremgang på alle fronter i 2006. Aldrig har så mange besøgt vores hjemmesider, aldrig har vi rådgivet så mange eller undervist så mange elever.

Sexlinien for Unge

Det gjaldt ikke mindst Sexlinien for Unge, der har eksisteret siden 1992 og er Danmarks, ældste, største og bedste rådgivning om seksualitet for unge og ældre. I 2006 blev der således 7.720 gange – cirka 21 gange om dagen – sendt et spørgsmål til Sexlinien, som derefter blev besvaret. Det svarer til en fremgang på knap 6%, og med et samlet online arkiv på over 40.000 spørgsmål om sex er www.sexlinien.dk Danmarks ubetinget største sex-database. Dertil kommer 2.251 opkald til Sexliniens anonyme telefonrådgivning, ligesom der også blev besvaret 550 spørgsmål om sex for Kvindefinfo og Tjeck.

I alt havde www.sexlinien.dk 342.706 besøg i 2006 eller i snit 940 besøg om dagen. Det er 55% flere end i 2005.

Abortnet.dk

På www.abortnet.dk steg besøgstallet fra 62.566 til 81.512 – en fremgang på over 30%. Redesignet af siden i 2005 blev i 2006 fulgt op af mindre ændringer, som alle var målrettet almindelige brugere, så www.abortnet.dk nu er den foretrukne portal ikke blot for sundhedspersonale og fagfolk, men også for abortsøgende kvinder og par.

Sexsygdom.dk

Danmark har længe manglet et sted, hvor både fagfolk og folk, der har dyrket ubeskyttet sex, kan sikre sig ny, kvalificeret og opdateret viden om sexsygdomme. Sådan er det ikke længere. Ved årsskiftet åbnede en helt ny hjemmeside – www.sexsygdom.dk. Teksten til siden blev bl.a. udarbejdet af en af landets bedste kapaciteter på området, overlæge Carsten Sand fra Kønssygdomsklinikken på Bispebjerg Hospital, og sammen med www.abortnet.dk udgør www.sexsygdom.dk nu Danmarks største videnscenter om abort og sexsygdomme.

AIDS-Linien

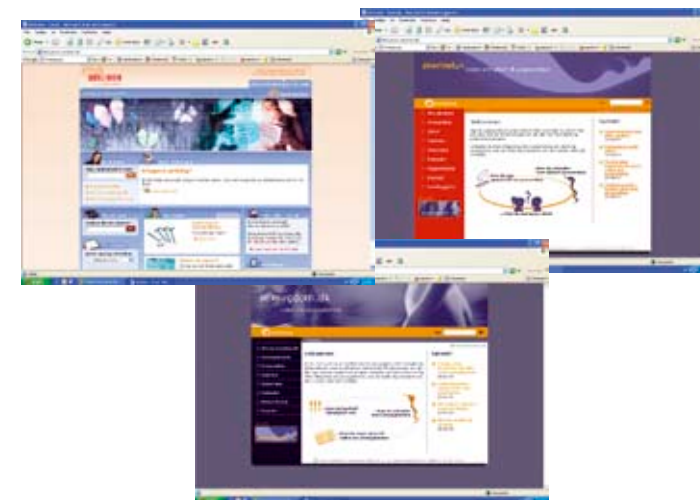
Hjælpe linien AIDS-Linien for alle, der har brug for råd om hiv, aids, sikker sex og hiv-test fik i 2006 ikke færre end 7.526 henvendelser.

Hivinfo.dk

Hivinfo.dk – hjemmesiden om hiv/aids for hiv-smittede og pårørende – blev i 2006 besøgt af 20.000 om måneden, i alt cirka 240.000.

Klinikken og den supplerende seksualundervisning

Endelig oplevede Sex & Samfunds rådgivningsklinik samme høje efterspørgsel som i 2005 med i alt 1779 besøg. Det samme gjaldt den supplerende seksualundervisning, hvor i alt 5.155 elever fra 78 folkeskoler i Københavns Kommune var en tur forbi Sex & Samfunds undervisningslokaler. Det er 20% flere end i 2005 og svarer til, at 64% af kommunens skoler har modtaget undervisning fra Sex & Samfund.

Sex & Samfunds rådgivning og information i tal

	2005	2006
Sexlinien for Unge (Sexlinien.dk)	342.706 besøg 7.720 spørgsmål 2.251 samtaler pr. telefon	220.000 besøg 7.300 spørgsmål 2.124 samtaler pr. telefon
Abortnet.dk	81.512 besøg	62.566 besøg
Sexsygdom.dk	45.654 besøg	–
Bedre seksualundervisning.dk	14.315 besøg	–
AIDS-Linien	7.719 henvendelser	7.526 henvendelser
Hivinfo.dk	240.000 besøgende	–
Præventions- og rådgivningsklinikken	1.779 besøg	1.779 besøg
Supplerende seksualundervisning	5.155 elever	4.338 elever
Pjecer distribueret	187.014 stk.	199.526 stk.

Undskyld, hvordan går man på biblioteket?

Man skal kunne svare på lidt af hvert, når man underviser etniske minoriteter om seksualitet.

Når Sex & Samfund er ude og undervise etniske minoriteter, kommer det ofte til at handle om meget andet end sexsygdomme, prævention og graviditet. Underviserne kan således komme ud for også at skulle svare på spørgsmål om, hvordan det danske samfund virker i almindelighed – f.eks. hvordan man kontakter sin sagsbehandler, og hvordan man går på biblioteket.

- Man kan ikke lave struktureret undervisning, som man plejer, hverken med hensyn til at overholde tiden eller emnemæssigt. Det kommer hurtigt til at handle om andre ting, men samtidig er det også meget rørende at opleve f.eks. de etniske kvinders glæde ved at kunne snakke og få rådgivning omkring seksualitet, fortæller projektmedarbejder Rikke Skovfoged Nordentoft fra Sex & Samfund.

Foreningen har undervist etniske minoriteter siden 2003. I 2006 blev der undervist 40 steder – f.eks. sprogskoler, væresteder,

kvindegrupper, mødregrupper, rådgivningscentre, foreninger og faggrupper m.m. Det er 25 % flere end i 2005.

Da seksualitet er et emne, som mange etniske minoriteter har svært ved at tale åbent om, lægger underviserne vægt på at fortælle om præmissen for undervisningen og skabe en tillidsfuld stemning fra starten.

- Vi melder også klart ud, at vores undervisning bygger på videnskab, fakta og den danske lovgivning – ikke religiøse argumenter, fastslår Rikke Skovfoged Nordentoft.

Den etniske undervisning er en del af Københavns Kommunes hiv/aids-plan, og foreløbig kører bevillingen indtil udgangen af 2009.

Kurser for sundhedsplejersker blev en stor succes

Interessen var så overvældende, at mange kom på venteliste. Derfor har Sundhedsstyrelsen bevilget penge til endnu en række kurser.

Sex & Samfund har årelang og meget bred erfaring med seksualundervisning og –rådgivning af bl.a. sundhedsplejersker. Derfor var det også naturligt, at Sundhedsstyrelsen henvendte sig til foreningen, da den i 2006 besluttede sig for at forbedre sundhedsplejerskernes muligheder for at give seksualundervisning og –vejledning til udskolings elever.

Styrelsen udpegede Sex & Samfund til at stå for kurserne på Sjælland og Fyn, mens Lysthuset i Århus fik ansvaret for den jyske del af projektet.

I alt afholdt foreningen fem kurser: To i Storkøbenhavn, ét i Storstrøms Amt og to i Odense. På hvert kursus deltog 30 sundhedsplejersker – i alt 150 personer – og der var i bogstaveligste

forstand tale om et tilløbsstykke.

Alene på kurserne i København var interessen så overvældende, at over 100 stod på venteliste. Allerede inden de sidste kurser var overstået, bevilgede Sundhedsstyrelsen derfor midler til yderligere fire kurser på Sjælland, som skal afholdes i foråret 2007.

En del af succesen skyldtes, at Sex & Samfund henvendte sig direkte til sundhedsplejerskerne via direct mail og tilbød dem et gratis kursus. Men samtidig viser tilbagemeldingerne også, at der fortsat er stor efterspørgsel efter viden på området.

Nyt netværk for seksuel sundhed

Som en anden Fugl Fønix opstod der den 18. september 2006 et nyt forum for seksuel sundhed oven på asken af det hidtidige netværk for amtslige forebyggelseskonsulenter, der lukkede og slukkede pga. kommunalreformen.

Det nye netværk er først og fremmest åbent for ressourcepersoner inden for området i de 98 nye kommuner. Og på det stiftende møde blev der valgt en styregruppe bestående af Carsten Borup (daglig leder af Lysthuset i Århus), Bjarne Rasmussen (forebyggelseskonsulent i Frederiksberg Kommune) og Sex & Samfunds generalsekretær Bjarne B. Christensen. Netværket har også sin egen hjemmeside – www.seksuelsundhed.dk – hvor man kan melde sig ind og læse om dets baggrund.

Fagligt Netværk for Seksuel Sundhed skal bl.a. bidrage til:

- At sikre vidensdeling mellem de centrale aktører.
- At udvikle kapacitet til at arbejde med seksuel sundhed og forebyggelse på området.
- At sikre et højt fagligt informationsniveau på området.
- At facilitere og fremme samarbejdet inden for området på tværs af landet.
- At understøtte lokale indsatser og styrke det centrale/ lokale samarbejde.

Et pust fra dengang frisindede blev fængslet

Sex & Samfunds Erindringsværksted bød på fire seksuelle frontkæmpere, der hver har sat deres fingeraftryk på det seksuelle frisind i Danmark.

- Hvad jeg lavede i 1956? Dengang var jeg lige sluppet ud efter 13 måneder i Vestre Fængsel. Et par måneder senere løslod de min kæreste Eigil.

Så kontant lød meldingen fra Axel Axgil (redaktør og stifter af Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske), da han sammen med tre andre seksuelle frontkæmpere deltog i Sex & Samfunds Erindringsværksted søndag den 27. august 2006.

Café Teatret dannede rammen om begivenheden, der var en del af foreningens 50-års jubilæum. Arrangementet var en bragende succes, og stemningen var intenst lyttende i det tætpakkede lokale.

Nøgenbilleder var rufferi

Ud over Axel Axgil blev tre andre "frisindsarkitekter" interviewet på scenen af Monica Krog-Meyer og Christian Graugaard: Maria Marcus (psykoterapeut, forfatter og medstifter af SMil), Preben Hertoft (psykiater, klinisk sexolog og stifter af Rigshospitalets Sexologiske Klinik) og Sten Hegeler (psykolog, debattør og forfatter).

De blev alle spurgt, hvad de lavede det år, Sex & Samfund blev stiftet, og Axel Axgil var som sagt ikke i tvivl. Hans og kærestens forbrydelse havde bestået i at fylde den slunkne pengekasse i Forbundet af 1948 (forgængeren for Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske) op ved at producere og sælge nøgenfotos af mænd. Den slags blev i 50'erne opfattet som spekulation i usædelighed og faldt ind under rufferiparagraffen.

Der skulle i øvrigt gå yderligere 33 år, før Axel Axgil den 1. oktober 1989 fik Eigils ja på Københavns Rådhus. De to blev det første lovformeligt registrerede homoseksuelle par i verden.

Masochistbog tændte kvinder og mænd

Maria Marcus var lige blevet mor dengang i 1956. Siden fandt hun ud af, at hun havde masochistiske fantasier og lyst til at leve dem ud. Det skrev hun om i bogen "Den frygtelige sandhed", der udkom i 1979. Til hendes overraskelse blev

den positivt modtaget af kvindebevægelsen og kom til at virke som en kontaktannonce, som hobetal af mænd lagde billet ind på.

Maria Marcus benyttede i øvrigt Erindringsværkstedet til at opfordre til mere forskning i kvinders orgasmer og til at slå et slag for mangfoldighed og mange typer seksuel tilfredsstillelse.

Preben Hertoft, der var nygift i 1956, mente ikke, at 50'erne havde været helt så slemme, som man gjorde dem til, og at de jo under alle omstændigheder var forudsætningen for 60'erne og 70'erne, hvor man bl.a. frigav pornografien og indførte fri abort. Og samtidig tog man også de første spæde skridt til det, der i 1986 førte til oprettelsen af Sexologisk Klinik på Rigshospitalet.

Tog børnene med til forbudt film

Dagens sidste pioner – Sten Hegeler – skrev allerede i 1948 bogen "Hvordan mor?", der senere blev fulgt op af "Marianne og Peter i skolen". Så fulgte hans vel nok mest kendte bog – "Kærlighedens ABZ" – som han skrev i samarbejde med sin hustru, Inge. Den blev en stor succes, og det samme gjaldt filmen "Kærlighedens sprog", som dog endte med at blive censureret i Norge. Som protest tog ægteparret Hegeler deres børn på 6 og 10 år med ind for at se filmen ved en lukket presseforevisning. Til stor moro for de forargede nordmænd.

Prævention fra oldtiden til nutiden

Sex & Samfunds historie de første 50 år blev sat i relief, da Mogens Osler – selv tidligere formand for foreningen – på jubilæumsdagen lancerede bogen "Præventionens og familieplanlægningens historie". I bogen, der har både dansk og internationalt perspektiv, fortæller Mogens Osler om fertilitet, livsvilkår og prævention fra oldtiden frem til i dag – en spændende rejse gennem de forskellige præventionsmetoder fra overtro, magi og kraftige bevægelser som køst og hop til nutidens p-piller. Bogen kan købes hos Sex & Samfund og koster 150 kroner for ikke-medlemmer og 75 kroner for medlemmer.

Seksuel sundhed - en vej ud af fattigdom

Hvis man vil bekæmpe fattigdomsproblemerne i u-landene, er en af de bedste måder at øge befolkningens seksuelle sundhed.

Sloganet for Sex & Samfunds jubilæumsår – "vigtigere end nogensinde" – gælder i særdeleshed for foreningens internationale arbejde.

Tallene taler deres eget dystre sprog. Hvert minut året rundt dør en kvinde i forbindelse med graviditet, abort eller fødsel. Det svarer til 1.440 kvinder pr. dag - eller 525.600 om året.

Og rigtig mange er afrikanere. I de hårdest ramte dele af Afrika risikerer én ud af 16 kvinder at dø af graviditet eller fødsel. I Danmark er det én ud af 7.350. På samme måde ender det tit med død eller alvorlig sygdom, når 75 millioner kvinder årligt bliver uønsket gravide, fordi de mangler adgang til seksualoplysning og præventionsmidler. Hvert år risikerer 19 millioner kvinder således alvorlig sygdom, varige skader eller ligefrem at dø som følge af aborter udført af ufaglært personale under uhygiejniske forhold.

Brug SRSR til at opfylde 2015-Målene

Kampen for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR) er ikke bare en kamp for seksuel trivsel. Det er også en kamp mod fattigdom og for øget velfærd. Med andre ord spiller opfyldelsen af SRSR en vigtig rolle for at reducere fattigdomsproblemerne i udviklingslandene.

I Sex & Samfund har vi bl.a. brugt 2006 på at gøre denne forbindelse tydelig – at vise, at en af måderne at opfylde FN's 2015-Mål er at satse på SRSR, ja faktisk kan det næppe lade sig gøre uden.

- Derfor indgår vi partnerskaber med organisationer i udviklingslande, som lokalt arbejder for de samme mål som os.
- Derfor opfordrer vi andre danske udviklingsorganisationer til at integrere sundhed og rettigheder omkring seksualitet, graviditet og fødsel i deres aktiviteter - og støtter dem i, hvordan man kan gøre det.
- Derfor påvirker vi danske politikere og søger offentlig opbakning til, at Danmark yder bistand på området.

- Og derfor samarbejder vi med internationale organisationer for at opnå global opbakning til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder.

Fokus på rettigheder

Koblingerne mellem de fire ovennævnte tilgange er vigtige i de strategiske satsninger i Sex & Samfunds internationale arbejde. F.eks. arbejdede vi i 2006 videre med at fremme koblingen mellem projekterne i syd og vores fortaleral arbejde her i Danmark. Viden og erfaring fra projekterne bruger vi således i arbejdet med de danske politikere og i vores dialog med Udenrigsministeriet. På samme måde formidles den videre i de mange netværk Sex & Samfund deltager i både herhjemme og i udlandet. Som eksempel kan nævnes, at vi har skrevet om erfaringerne med de unges deltagelse i projekterne i en publikation i Børne- og Ungdomsnetværket.

I projektarbejdet i syd lægger vi vægt på at styrke partnerorganisationerne i deres fortaleral arbejde for især unge og kvinders seksuelle og reproduktive rettigheder. Unges deltagelse er derfor også en af de ting, vi gør meget ud af i projekterne, ligesom inddragelse af målgrupperne i fortaleral arbejdet er et centralt mål.

De danske netværk

Sex & Samfund deltager løbende i en række netværk, hvor foreningen udveksler metoder og deler erfaringer med andre for at fremme seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR) i den danske udviklingsbistand.

Det var bl.a. tilfældet på et ngo-træf i Vejle i marts, hvor Sex & Samfund delte erfaringerne med støtte til fortalervirksomhed fra vores sydasiatiske WHRAP-projekt. Ngo-træffet var arrangeret af Udenrigsministeriet, og her deltog mere end 80 danske organisationer, der arbejder med udviklingsbistand. De mange ngo'er var især interesserede i at høre, hvordan vi bruger erfaringerne fra projekterne i fortaleral arbejdet i Danmark.

Blandt de vigtige netværk er Aidsnet, som blev evalueret i 2006. Som sekretariat for Aidsnet lagde Sex & Samfund alle kræfter i for at sikre en fase 2 af netværksarbejdet, der er med til at fremme den meget nødvendige kobling mellem hiv/aids og SRSR.

Aidsnet styrkede bl.a. denne kobling i 2006 gennem det opfølgende arbejde på manualen – "Synergising hiv/aids and SRHR", der blev udgivet i 2005. Sex & Samfund og Aidsnet afholdt således et fyraftensmøde om brugen af manualen med oplægsholdere fra vores store internationale partnerorganisation IPPF (International Planned Parenthood Federation).

Turbo på fortalrarbejdet

Sex & Samfund har i de senere år opgraderet det vigtige fortalrarbejde både i Danmark og internationalt.

Sex & Samfunds jubilæumsår faldt sammen med en opgradering af fortalrarbejdet. Faktisk (tyv) startede den allerede i 2005, da foreningen fik økonomisk støtte fra Bill & Melinda Gates Foundation til at oprette et advocacy-kontor og for første gang ansatte en advocacy-medarbejder på fuld tid.

I hele 2006 har Sex & Samfund således haft en ekstra tæt dialog med både politikerne, Udenrigsministeriet, myndighederne, pressen og offentligheden. Og resultaterne har ikke ladet vente på sig. F.eks. er det lykkedes at motivere folketingspolitikere til at etablere et Tværpolitisk Netværk for Seksuel Sundhed.

Internationalt fortalrarbejde også vigtigt

Fortalrarbejdet er dog langt fra kun begrænset til Danmark. Det spiller også en stor rolle i de projekter, som foreningen er involveret i – bl.a. Sex & Samfunds "projektflagskib" WHRAP i Sydasiens. Og samtidig er det fælles fortalrarbejde centralt i samarbejdet med de nationale og internationale netværk.

Det gælder ikke mindst Sex & Samfunds primære internationale netværk IPPF og EuroNGOs. Samarbejdet med de nordiske IPPF-medlemsorganisationer blev styrket i 2006 med fælles politikerarrangementer – bl.a. også for unge politikere. Derudover er et nyt nordisk samarbejde om fortalrarbejde i Afrika under planlægning.

Hewlett fordobler bevillingen

Samtidig fortsætter fortalrarbejdet i det europæiske ngo-konsortium, der blev dannet i 2005, og hvis væsentligste opgave er at påvirke EU og sikre europæisk støtte til SRSR. Sex & Samfund deltager fra Danmark, og Gates-fonden, der finansierer konsortiet, forventes at give grønt lys til en fase to. Her vil man bl.a. fokusere på supplies-problematikken – herunder det voksende behov for præventionsmidler stillet over for den manglende adgang til dem.

Ud over Gates-fonden støttes Sex & Samfunds fortalrarbejde også af Hewlett Foundation, der i 2006 evaluerede fortalrsamarbejdet. Det førte til, at fonden fordoblede deres bevilling til foreningen. Hovedargumentet for at øge støtten hang direkte sammen med den øgede satsning på fortalrvirksomhed.

"I Guds Navn"

Fortalrarbejde for seksuel sundhed kan have mange ansigter. Et af de mere spektakulære af slagsen i 2006 var kunstneren Jens Galschiøts skulptur "I Guds Navn" – en korsfæstet, gravid teenager på et fem meter højt kors.

Skulpturen skulle sætte fokus på, at den kristne fundamentalisme – med Paven og præsident Bush i spidsen – i de senere år har fået mere og mere indflydelse på diskussionen om hiv-forebyggelse og prævention.

Sex & Samfund støttede eventen ved at udarbejde baggrundsmateriale til den og var med, da "I Guds Navn" blev præsenteret den 1. december på World Aids Dag foran Vor Frue Kirke i København. Planen er, at skulpturen i 2007 skal udstilles i både Kenya, Texas og Vatikanet.

Tværpolitisk Netværk en realitet

I stil med andre europæiske lande fik Danmark i 2006 sit eget SRSR-netværk i Folketinget og dermed også et styrket fokus på SRSR-arbejdet.

Det absolut vigtigste resultat af fortalerarbejdet i 2006 var, at det lykkedes at få motiveret en række af folketingspolitikere til at få etableret et Tværpolitisk Netværk for Seksuel Sundhed.

Selv om Danmark længe har været foregangsland i kampen for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR), har der ikke tidligere været et tværpolitisk netværk herhjemme på området, som det ellers er tilfældet i mange andre europæiske lande.

Et sådan netværk har derfor i mange år været et vigtigt mål i Sex & Samfunds fortalerarbejde – og noget vi har arbejdet intensivt og strategisk på at få etableret.

Konference banede vejen

I 2006 var tiden moden, og planen blev hjulpet på vej af to selvstændige begivenheder: Den ene var to studieture, som Sex & Samfund arrangerede til henholdsvis Etiopien og Uganda for politikere og journalister. Her kunne de ved selvsyn se, hvordan arbejdet med at forbedre SRSR foregår, og hvilke udfordringer man står overfor. Den anden var Sex & Samfunds Nul sex-konference i juni, hvor der var bred enighed mellem de indbudte politikere om, at der var behov for at etablere en tværpolitisk SRSR-gruppe.

Efter konferencen lå der således et forhåndstilsagn fra fem politikere med Kirsten Brosbøl (S) og Helle Sjelle (K) i spidsen. Blandt de øvrige initiativtagere, der også deltog i Nul sex-konferencen, var Gitte Lillelund Bech (V), Rune Lund (Ø) og Steen Gade (SF). Onsdag den 11. oktober blev netværket lanceret, og

havde ved årets udgang 24 medlemmer fordelt på alle folketingets partier.

Oprettelsen af netværket er med til at sikre og styrke opmærksomheden om SRSR, og det er et klart signal om, at der er bred politisk enighed på tværs af partierne om at vægte SRSR i udviklingsbistanden.

Travl start

November og december blev travle måneder for det nye netværk. Her afholdt man de to første netværksmøder, hvor Kirsten Brosbøl og Helle Sjelle blev valgt til henholdsvis forkvinde og næstforkvinde. Derudover planlagde medlemmerne et arbejdsprogram for 2007 og deltog i tre internationale konferencer og studieture. Og kort før jul blev Folketingets Tværpolitiske Netværk for Seksuel Sundhed optaget som det 26. medlem i European Parliamentary Forum on Population Development (EPF). EPF ligger i Bruxelles og fungerer som koordinerende organ for de nationale SRSR-netværk.

Sex & Samfund er sekretariat for det nye netværk, der i 2007 vil sætte særlig fokus på:

- Koblingen mellem SRSR og 2015-Målene.
- Den internationale opposition mod SRSR, muligvis med særligt fokus på EU.
- Seksuel sundhed i Danmark.

Derudover vil Tværpolitisk Netværk for Seksuel Sundhed løbende holde øje med, hvordan Udenrigsministeriets nye SRSR-strategi omsættes til praksis.

Senest har det nye netværk fået sin egen hjemmeside. På www.tværpolitisknetværk.dk kan man læse mere om netværket og dets aktiviteter.

Studietur til Uganda gav masser af artikler

7 artikler og 2 opslag. Det var det umiddelbare resultat af den studietur, som Sex & Samfund sendte to journalister fra henholdsvis Kristeligt Dagblad og Urban på i begyndelsen af maj 2006. Turen var en del af det Gates-finansierede fortalerprojekt, og her besøgte pressedelegationen bl.a. Sex & Samfunds projekt i Uganda.

Nul sex - ikke den rigtige vej frem

Moralske kampagner om seksuel afholdenhed blev sat over for adgangen til information og prævention på Sex & Samfunds Nul sex-konference.

06-06-06

Talsymbolikken var til at føle på, da Sex & Samfund den 6. juni 2006 afholdt en offentlig konference under hovedoverskriften Nul sex. Konferencen var en af årets tre store jubilæumsaktiviteter, og datoen var omhyggeligt valgt for at matche emnet – konsekvenserne af den amerikanske "Abstinence-Only" politik.

USA's aids-program PEPFAR (Presidents Emergency Plan for AIDS Relief) betyder, at alle private organisationer, der ikke har samme syn på bl.a. abort som Bush-regeringen, bliver udelukket fra amerikansk støtte. Det har så igen medført, at meget nyttigt arbejde i Afrika og Asien har måttet skrues ned på vågeblus. Midlerne bruges i stedet til bl.a. moralske kampagner om afholdenhed, alt imens kvinder fortsat dør i stor stil på grund af usikre graviditeter og aborter – og både mænd og kvinder dør af aids.

En kamp mellem strategier

Nul sex-konferencen fandt sted få dage efter, at Udenrigsministeriet den 24. maj lancerede sin nye strategi for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR). Målet var dels at sætte fokus på USA's politik, dels at diskutere, hvad Danmark kan gøre for at styrke det internationale arbejde omkring SRSR.

Blandt oplægsholderne var bl.a. udviklingsminister Ulla Tørnæs, som understregede, at SRSR spiller en meget vigtig rolle i det danske udviklingsarbejde. Samtidig slog hun fast, at nøglen til den danske SRSR-strategi er det rettigheds-baserede arbejde: At folk selv bliver i stand til at beslutte og handle omkring deres seksuelle og reproduktive liv, herunder har adgang til information, sygdomsbehandling og lovlig, sikker abort.

Sex & Samfunds generalsekretær, Bjarne B. Christensen, satte i sin velkomsttale den amerikanske strategi over for adgangen til information og prævention. Han pointerede, at selv om det i det liberale Nordeuropa kan virke komisk at skulle vælge mellem de to strategier, så er det et spørgsmål om liv eller død for mange mennesker rundt om i verden. Han fremhævede ligeledes WHO's skøn om, at næsten en femtedel af alle sygdomme i verden skyldes manglende seksuel og reproduktiv sundhed. Dermed kædes SRSR direkte sammen med FN's 2015-Mål.

Konferencen kom til at præge den politiske debat gennem hele sommeren, og her sagde et meget bredt flertal af politikerne på Christiansborg, at de vil arbejde for øget dansk bistand til sikring af SRSR. På samme måde sagde politikerne både på og efter konferencen, at der er behov for en ekstra dansk indsats for at håndtere den voksende, internationale modstand mod seksualoplysning, prævention og abort.

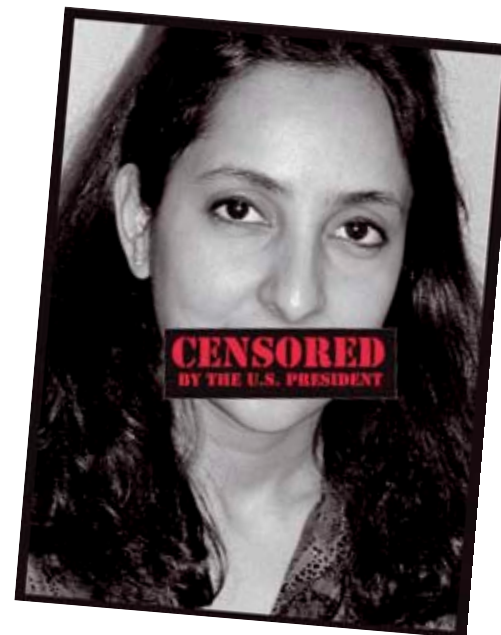
Danmark fik sin egen SRSR-strategi

I maj 2006 lancerede Udenrigsministeriet den nye SRSR-strategi i dansk ulandsbistand i "The Promotion of Sexual and Reproductive Health and Rights – Strategy for Denmark's Support."

Sex & Samfund har været meget aktive omkring denne strategi og løbende bidraget med både feedback og oplæg til strategiudkastet. Dette arbejde går helt tilbage til ICPD-konferencen i 2005, hvor også vore sydasiatiske partnere fra Sex & Samfunds WHRAP-projekt kom med inputs til de workshops, der var startskuddet til SRSR-strategien.

Resultatet er blevet en flot strategi, og Sex & Samfund vil også fremover gøre sit til, at den får den nødvendige politiske og økonomiske opbakning, så målsætningerne bliver til virkelighed. Her bliver en af de store udfordringer, hvordan man får monitoreret og implementeret strategien i udviklingsarbejdet.

Da Udenrigsministeriet lancerede SRSR-strategien, meddelte udviklingsminister Ulla Tørnæs samtidig, at Danmark vil give 9 mio. kroner til den fond, som IPPF (International Planned Parenthood Federation) oprettede i starten af året. Det skete som modvægt mod USA's Global Gag Rule (Den Globale Mundkurv), og fonden støtter de organisationer, som har mistet bevillinger på grund af den amerikanske politik. Dermed gik Danmark sammen med Norge og England i spidsen for at samle international støtte til at afbøde effekterne af Global Gag Rule.

Fra 1. til 2. fase i Vietnam og Sydasien

Arbejdet med at sikre seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder for kvinder og unge i Asien fortsætter som planlagt.

2006 betød afslutningen på fase ét for to af Sex & Samfunds tre udviklingsprojekter. Den 30. juni sluttede første del af det store WHRAP-projekt i Sydasien og gled derefter direkte over i fase to. Og den 30. september udrandt den indledende fase af CGFED-projektet i Vietnam. Her starter fase to i marts 2007.

WHRAP er 100 pct. fortalerarbejde

WHRAP - eller The Women's Health and Rights Advocacy Partnership) - er, som navnet antyder, et fortalerprojekt, hvor Sex & Samfund sammen med den regionale kvindeorganisation ARROW og seks kvindeorganisationer i Bangladesh, Nepal, Indien og Pakistan, har dannet et fortaler-partnerskab om kvinders sundhed og rettigheder.

WHRAP's første fase begyndte i januar 2003 og udløb i juli 2006. Sydasien-projektet er et rent fortalerprojekt, hvor målet er at styrke lokale organisationer i at mobilisere lokalbefolkningen til at gå i dialog med parlamentarikere, beslutningstagere og embedsmænd. Hermed skal de sikre

kvinders ret til sunde og sikre graviditeter og fødsler samt unges adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR).

Mens fase ét primært er gået med at træne de lokale i fortalerfærdigheder og etablere et fælles partnerskab, skal fase to i højere grad bruges til fortalerarbejde. WHRAP's nye fase løber indtil 1. juli 2010, og her er målet at nå nærmere på at få indført konkrete forbedringer for marginaliserede kvinders sundhed.

Vietnamesere skal lære at tale deres sag

Fortalerarbejde spiller også en vigtig rolle i den kommende fase to i Sex & Samfunds projekt i Vietnam, hvor foreningen samarbejder med Centre for Gender, Family and Environment in Development (CGFED).

Baggrunden for projektet er, at unge i Vietnam kun har meget begrænset adgang til information og rådgivning om SRSR og sundhedstilbud, fordi seksualitet er tabu blandt ugifte. Det er en af forklaringerne på, at Vietnam har verdens

højeste abortrate på i gennemsnit 2,5 aborter pr. kvinde - i alt godt 2 mio. aborter om året i en befolkning på 81,3 mio. mennesker.

På samme måde kan fase ét opsummeres i tal: Siden starten på CGFED-projektet har 320 unge, 777 forældre og 222 lokale nøglepersoner i de fire provinser i Vietnam, som projektet omfatter, deltaget i træningsseminarer om køn, seksualitet, sundhed og rettigheder. Derudover er der etableret 8 familiekubber og 4 lokale biblioteker, hvor unge og deres forældre har kunnet låne bøger og blade om unge, pubertet og seksuel sundhed.

For fase to er ambitionerne endnu højere. Her er målet bl.a., at 1.200 unge skal kunne beskytte deres rettigheder til seksuel og reproduktiv sundhed, og at deres forældre skal kunne snakke med dem om det og støtte dem. En vigtig del af arbejdet med at støtte de unge er fortalerarbejdet - at få klædt de involverede parter på, så de selv er i stand til at lave fortalerarbejde og presse myndighederne og beslutningstagerne til at bakke op om kampen for bedre SRSR.

Halvvejs i Uganda

Midtvejsevalueringen viste, at tre ud af fem strategier er blevet gennemført med succes

Nyt temahæfte om Vietnam-projektet

Som en del af Sex & Samfunds oplysningsarbejde omkring CGFED-projektet i Vietnam, blev der i 2006 udarbejdet et temahæfte om de problemer, som projektet forsøger at tage hånd om.

Hæftet blev udarbejdet i forbindelse med evalueringen af projektets fase ét.

Temahæftet er ikke kun en rapport om CGFED-projektets resultater, men sætter i stedet fokus på nogle af de problemstillinger og udfordringer, man står over for i sådan et projekt.

Det indeholder således en håndfuld artikler om Sex & Samfunds erfaringer med unge vietnameseres sundhed og rettigheder i forbindelse med seksualitet, forebyggelse af hiv, seksygdomme og uønskede graviditeter.

Hæftet har titlen "Køn, seksualitet og sundhed – erfaringer med unges viden, holdninger og kompetencer i Vietnam". Det kan både downloades fra Sex & Samfunds hjemmeside www.sexogsamfund.dk eller fås ved at kontakte foreningen.

Det er nu to år siden, at Sex & Samfund indledte samarbejdet med Family Planning Association of Uganda (FPAU) om at forebygge hiv/aids blandt særligt udsatte unge i byen Mbarara.

Dermed var det tid for en midtvejsevaluering, og overordnet set har FPAU-projektet levet op til forventningerne. Ser man lidt mere nøgternt på det, viste evalueringen, at tre ud af de fem strategier er blevet gennemført med succes, mens det har knebet med at implementere de to sidste.

På plussiden er opbygningen af et ung-til-ung formidlerkorps på 60 unge, der er blevet trænet i at rådgive andre unge om sikker sex og få dem til at benytte FPAU-klinikkens tilbud om bl.a. præventionsmidler, hiv-test og behandling af seksygdomme. Klinikken er endnu et pluspunkt, ligesom det på andre fronter er lykkedes at opbygge den nødvendige kapacitet blandt de ansatte, ung-til-ung formidlerne og partnerorganisationer til at planlægge og udføre arbejdet på en tilfredsstillende måde.

Til gengæld er der endnu ikke kommet ordentlig gang i fortalerarbejdet over for politikere og andre beslutningstagere for at sikre deres forståelse og støtte til at forbedre de unges seksuelle og reproduktive sundhed. Det skyldes først og fremmest, at fortalerarbejde er et relativt nyt begreb for FPAU, som først for nylig har lavet en egentlig fortalerstrategi.

På samme måde er der stadig potentiale for forbedringer med hensyn til at indgå strategiske partnerskaber og alliancer med andre private og offentlige aktører, der arbejder med hiv/aids.

Disse to punkter vil man arbejde på at realisere i resten af projektperioden, der løber frem til slutningen af februar 2008.

Præsten gør det sikkert - gør du?

Ungegruppen udskrev i 2006 en konkurrence, der skulle nytænke sikker sex-budskabet – og her blev der vendt op og ned på konventionerne.

En pølse i svøb med kondom og den lille havfrue med rejsning og teksten "Havfruen gør det sikkert – gør du?" Sådan lød Ungegruppens bud på en dansk nytænkning af sikker sex-budskabet, til den konkurrence, som IPPF udskrev blandt alle sine ungdomsgrupper i 2006.

Hver gruppe fik stillet et beløb til rådighed, som skulle bruges til en konkurrence i det pågældende land.

Ungegruppen brugte de fleste af pengene på en annonce i ungdomsbladet Chili. Målgruppen var de 15-25 årige, og opgaven kunne besvares på tre måder: En plakat, en mobil-film eller en novelle.

Den danske vinder blev 21-årige Kjartan Ólafsson, der med tre iøjnefaldende plakater serverede nogle af de danske nationalsymboler i en ny og provokerende indpakning.

Samtidig leger vinderforslaget elegant med ordet "sikkert", som

på dansk også kan betyde "muligvis". Dermed får budskabet en dobbelttydighed, der udfordrer modtagerne.

Det danske bidrag indgik senere i finalen i IPPF's konkurrence.

Hvem er Ungegruppen

- Ungegruppen blev dannet i februar 2004 af 10 unge som en selvstændig gruppe i Sex & Samfund. Målet var, at gruppen skulle være med til at styrke og videreudvikle ungearbejdet.
- Ungegruppens medlemmer er 15-27 år.
- Ungegruppen har lige fra begyndelsen haft en repræsentant i Sex & Samfunds bestyrelse og bidrager løbende til foreningens aktiviteter omkring seksualoplysning, kampagner, etiske diskussioner m.m. med en "ung vinkel".
- Ungegruppen mødes en gang om måneden for at diskutere forskellige temaer af betydning for foreningens sag.
- Ungegruppen arbejder også internationalt via IPPF. Et af gruppens medlemmer, Lene Stavngaard, har siden 2005 repræsenteret de unge i IPPF's øverste netværk, Governing Council, mens et andet gruppe-medlem, Adam Qvist, er involveret i IPPF's forsøg på at starte en europæisk ungdomsgruppe.

Aktivister arresteret på festival

Ungegruppens andet store projekt i 2006 var Roskilde Festivalen, hvor Sex & Samfund var med for 7. gang.

Denne gang tog gruppen udgangspunkt i året store, internationale emne – USA's Global Gag Rule – med en Nul sex kampagne.

Ud over den traditionelle pølsevogns-stand, som Ungegruppen plejer at bruge på Roskilde, blev kampagnen fulgt op af mere aktivistiske indslag på festivalpladsen. Forklædt som politikere, præster og politifolk prædikede og propagerede medlemmer af gruppen for seksuel afholdenhed, mens andre gruppe-medlemmer fulgte efter og fortalte festivaldeltagerne om Global Gag Rule.

Disse blev så senere afbrudt og "arresteret" af afholdenhedsgruppen og skabte på den måde en del opmærksomhed.

IPPF

International Planned Parenthood Federation (IPPF) er verdens største humanitære organisation, der arbejder med seksuel og reproduktiv sundhed.

Det, der gør IPPF så unik, er vores verdensomspændende netværk af græsrodder, der tæller 151 medlemsorganisationer – herunder Sex & Samfund – som opererer i 180 lande. Organisationernes store forskellighed giver os en enestående mulighed for at reagere på den virkelighed, som mennesker oplever, og nå ud til de fattigste og mest marginaliserede grupper i samfundet.

Uanset nationale forskelle, så deler vores medlemmer de samme visioner: En verden, hvor kvinder, mænd og unge har adgang til de oplysninger og sundhedsydelser, de har behov for, en verden, hvor retten til selv at vælge respekteres og en verden uden stigmatisering og diskrimination.

Seksuelle og reproduktive rettigheder er anerkendt i hele verden som grundlæggende menneskerettigheder og bør gælde for alle mennesker. Vi oplever i øjeblikket stor modstand mod disse vigtige rettigheder fra politisk og religiøst hold, men IPPF fortsætter ufortrødent arbejdet med at sikre og beskytte dem i fremtiden.

Det er store udfordringer, vi står overfor, og vi har valgt 5 fokusområder for det fremtidige arbejde også kaldet 5A-planen: **Adolescents** (unge), **Hiv/Aids**, **Sikre Aborter**, **Adgang** og **Advocacy** (fortalerarbejde).

Lad os se lidt nærmere på arbejdet med 5 A-planen og de resultater, vi har nået indtil nu.

- Vi informerer **unge** om deres seksuelle og reproduktive rettigheder, så de kan træffe informerede valg. I 2005 gav 94 % af vores medlemmer seksualoplysning til unge. Det svarer til omtrent 8 millioner seksuelle og reproduktive sundhedsydelser til unge under 25.
- Vi arbejder for at nedbringe forekomsten af **hiv/aids** på verdensplan og beskytte hiv-smittede og aids-ramte rettigheder. IPPF's medlemsorganisationer uddelte i 2005 omkring 98 millioner kondomer og leverede 1,3 millioner hiv-relaterede ydelser.

- Vi arbejder for at reducere antallet af usikre **aborter** og støtter kvinders ret til selvbestemmelse og adgang til sikker abort. I 2005 tilbød 83% af vores medlemsorganisationer abortrelaterede ydelser, herunder rådgivning før og efter abort samt hjælp og behandling efter abort.
- Vi ønsker at sikre, at alle mennesker har **adgang** til oplysning om seksuel og reproduktiv sundhed, uddannelse og sundhedsydelser. Fra vores 58.000 klinikker, centre og andre sundhedsfaciliteter rundt om i verden leverede vi over 17 millioner familieplanlægningsydelser og 13 millioner andre seksuelle og reproduktive sundhedsydelser samtidig med at 79% af medlemsorganisationerne iværksatte programmer for at nå ud til fattige og marginaliserede mennesker og udstødte grupper af samfundet.
- Vi arbejder for at øge **offentlig, politisk, retslig og økonomisk engagement** og støtte til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder - både nationalt og internationalt. Alene i 2005 har IPPF's medlemsorganisationer aktivt bidraget til nationale politikker og positive lovændringer på området i 51 lande.

Der er stadig lang vej at gå. Men ser vi tilbage på arbejdet de seneste par år, kan vi med sikkerhed sige, at uden Sex & Samfund og vores øvrige medlemsorganisationer, ville den byrde, som dårlig seksuel og reproduktiv sundhed udgør i verden, være langt større.

**Klik ind på www.sexogsamfund.dk
Støt Sex & Samfund og/eller bliv medlem**

Medlemskab af foreningen: 125 kr.

Studerende og pensionister: 75 kr.

Organisationer: 500 kr.

5 skarpe til formanden

Hvorfor er det vigtigt med en forening som Sex & Samfund?

Det er vigtigt for et samfund at have uafhængige, seksualpolitiske græsrodder, som tør sætte dagsorden og råbe op, hvis seksuelle rettigheder kommer under pres. Og som hele tiden er i haserne på politikerene og beslutningstagerne og kan levere kompromisløs kritik, men også være en troværdig samarbejdspartner. Sådanne græsrodder har vi haft i Danmark siden mellemkrigstiden, og i Sex & Samfund er vi i al beskedenhed stolte over de mange fingeraftryk, vi har sat gennem årene.

Har Sex & Samfund ikke udlevet sig selv - vi har jo både fri abort og seksualundervisning i Danmark?

Frisind skal holdes ved lige. De rettigheder, vi i dag roser os af, er ikke kommet af sig selv, og der er ingen grund til at tro, at den hellige grav er velforvaret. Vi kan sagtens blive bedre, og vi er nødt til at kæmpe for at fastholde det, vi anser for en selvfølge. Vi ser jo eksempelvis, at den fri abort er under stigende pres. Og vi ser, at seksualundervisningen i folkeskolen trænger til et gevaldigt kvalitetsløft.

Er Sex & Samfund for pæne - er vi bidske nok?

For nogle år siden hørte jeg ofte, at vi vist var nogle behjertede hattedamer fra de nordlige forstæder, men det billede tror jeg, vi for alvor fik vendt med Sexstarz-sagen i 2003. Jeg synes bestemt ikke, vi er for pæne - og hvis du spørger vores modstandere, er jeg sikker på, at de heller ikke synes det. Jeg mener, vi står for en fin balance mellem frækhed og seriøsitet. Vi vil hellere se os selv som en vagthund end som klassens frække dreng, der laver en masse ravage, men aldrig rigtig opnår andet en modstand. Vi skal kunne kritisere, men også kunne indgå kompromiser - og ligesom vi gerne skulle have sans for

utopier, må vi også forstå det muliges kunst. Ellers falder vores arbejde til jorden, og så kan vi lige så godt sætte os over i en krog og tude eller være fornærmede. Det nytter ingenting.

Hvad er vigtigst: Kampen for seksuel trivsel i Danmark eller internationalt?

Tja, vi lever jo i en verden, hvor 20 pct. af al sygdom har relation til usikker sex - og hvor der hvert minut dør en kvinde som følge af graviditet, usikker abort eller fødsel. Hvert minut! Siger det ikke alt? I Danmark er det vigtigt fortsat at imødegå den spirende abortmodstand med saglige argumenter, og at arbejde for en tidssvarende, pædagogisk indsats i landets skoler. Desuden skal vi være opmærksomme på optræk til moralisme og snerperi i vores kultur - vi skal kæmpe for et samfund med plads til tolerance, nuancer og mangfoldighed. Det er virkelig en hjertesag - uden rummelighed lukker og slukker det hæderkronede danske frisind.

Hvad bliver den største udfordring de næste 50 år?

At bevare og videreudvikle balancen mellem frækhed og seriøsitet. At sætte fingeren på problemerne og medvirke konstruktivt til at få dem løst. At udbygge vores faglige netværk og folkelige forankring, dvs. få flere medlemmer. Begge dele er vigtigt. Der er brug for Sex & Samfund i beslutningstagning og debat, og vi skal hele tiden blive bedre til at få vores synspunkter på dagsordenen. Der bliver nok at gøre!

